

De eenige oplossing, die in aanmerking komt, acht hij, het geschrift te laten oversturen. Maar aangezien dat waarschijnlijk op bezwaar zal stuiten, vraagt hij Groen's voorspraak. En, gaat hij dan voort.

„Werd zulks vereischt, dan zou zeker de Heer Mr Bodel Nijenhuis te Leiden U de noodige inlichtingen aangaande mijn persoon kunnen geven”.

Terstond wendde Groen zich tot Bodel Nijenhuis. Diens antwoord, een merkwaardig getuigenis omtrent den jongen Kuyper, d.d. Leiden, 9 Oct. 1864, luidde:

„Daar ik niet weet in hoever gij Dr Kuyper kent, wil ik U zeggen dat hij de Groninger prijsvraag over den invloed van I. à Lasco op de Hervorming beantwoord en omni applausu²⁾ over een jaar 2, 3, het eermetaal heeft weggedragen; dat hij eenige maanden later op een deel dier prijsvraag hier met den eersten graad Th. Dr geworden is en het oogelijn was der theol. Faculteit; en dat hij voorts zich heeft voorgesteld alle werken van à Lasco uitgeven, ja daartoe reeds een eind op weg is. Ik heb de prijsvraag zien worden; hij heeft in 20, 30 boeken bij mij bouwstoffen gezocht en gehaald.³⁾ Hij heeft zoo gewerkt in zijn studietijd, dat hij in 't midden van dien tijd een half jaar rust heeft moeten nemen. Een buitenlandsche reis heeft hem hersteld. Sinds heeft hij een veel afwerpende pastorie bekomen (wat hem goed kwam); die van Beesd, verrijkt door de goederen der voormalige Abt. Marienweerd. Doch zijne twee preeken had ik wel wat minder in den geest van vooruitgang willen hebben. Ziedaar nu den man, die, overigens, als⁴⁾ de type vertoont van een Theologus consummatus, wat zijn wroeten in de kerkgeschiedenis aangaat. Daarvoor verdient hij dus, naar mijne meening, alle mogelijke hulp en geheel zijn brief is de afdruk des mans. Hij bluft op zijne wetenschap niets, maar is zeer bescheiden.

... Ik geloof dat al wat gij aan zijn verzoek kunt doen, in de beste handen gesteld wordt. Reeds heeft hij tot bijeenbrenging van zijn doel zoo binnen- als buitenslands zich geen moeite getroost (lees: gespaard. H. S.), zooals hij die hem kent, in zijn brief ziet doorschemeren”.

Na deze inlichtingen besloot Groen, Kuyper te helpen. Niet door rechtstreeksche aanvraag bij den Pruisischen archivaris, maar door middel van zijn Berlijnsche relaties steunde hij Kuyper's officiële verzoek. Deze brengt hem daarvoor als volgt, d.d. Beesd, 1 Nov. 1864, dank:

... Een gisteren ontvangen schrijven van Prof. Jacobson te Koenigsberg, gaf mij alle hoop dat de aanvraag door tusschenkomst van 's Konings gezant te Berlijn wel kans van slagen had. Het verzoekschrift daartoe heb ik dan ook heden aan Z. Exc. den Min. van Buitenz. Zaken opgezonden. ... en zoo op Uwe voorspraak Dr Kögel⁵⁾ de officiële aanvraag wilde ondersteunen, durf ik met vertrouwen den uitslag dezer vereenigde poging afwachten. ...

Dringend blijft ik mijn belang Hoog Welgeboren Heer! U aanbevelen. Voor een dorpspredikant in een stille uithoek is het uiterst moeilijk, de noodige klem aan zulk een poging bij te zetten.

Met minzame dankzegging voor de welwillendheid waarmee mijn verzoek door U werd opgenomen, en de betuiging mijner onbepaalde hoogachting, reken ik mij een eer te zijn

Uw dv. en dw. dienaar,
Dr A. KUYPER”.

De aanvraag had succes. Het stuk werd naar Holland gezonden. In 1863 stuurde Kuyper Groen een gedeeltelijken afdruk toe van zijn inmiddels verschenen uitgave „als een geringe blijk mijner erkentelijkheid voor de degelijke hulp, mij voor eenigen tijd door U verleend”. (Kuyper—Groen, Beesd, 13 Maart 1866).

H. SMITSKAMP.

- 1) Kuyper logeerde daar bij de familie van zijn vrouw.
- 2) Onder algemeene toejuiching.
- 3) B. N. was een befaamd boekenkenner, met een groote bibliotheek.
- 4) Versta: als het ware.
- 5) Dr Kögel, hofprediker te Berlijn, was van 1857—1863 Duitsch predikant te Den Haag geweest. Hij stond met Groen op zeer goeden voet.

UIT DE BUTENLANDSCHE KERKEN

Het Neo-Chiliasme in Amerika en de Scofield Bijbel.

II.

Aan het einde van ons vorig artikel noemden we reeds allerlei leerstellingen door het Neo-Chiliasme in Amerika aanvaard. Misschien is het wijs, al eer we tot critische beschouwingen overgaan, om een overzicht te leveren van heel het schema. We gaven reeds de namen der zeven dispensaties en toonden het onhoudbare aan van deze bedelingen zooals door Dr Scofield voorgesteld: n.l. dat aan elke dispensatie iets eigen is, door de respectieve namen uitgedrukt, wat niet in andere bedelingen gevonden wordt.

In nauw verband met het Chiliastisch element dat zooveel maakt van den Jood en zijne aardsche toekomst, spreekt Scofield van niet minder dan acht Verbonden. Hij noemt hen, om ze in het Engelsch op te geven, het Edenic, Adamic,

Noahic, Abrahamic, Mosaic, Palestinian, Davidic en New Covenant, of Verbond.

Onze lezers zullen enkele van die namen wel herkennen als Verbonden aanduidend waarvan ook in de Gereformeerde Theologie gesproken wordt. Ofschoon de inhoud niet dezelfde is. Met name het „Abrahamic Covenant” wordt tot de Joden beperkt, en kan b.v. voor den kinderdoop geen grond bieden. Reden waarom de Chiliasten van de V. S. als regel den doop der kinderen verwerpen, en, trots alle beweringen, meer Baptist zijn dan Gereformeerde.

Het Palestijnsch Verbond beteekent de verzekering van den terugkeer der Joden naar hun vaderlijk land, waar ze wederom een volk zullen vormen. De meeste Chiliasten stellen dezen Terugkeer voor als in ongelooft plaatsgrijpend.

Eerst wanneer „de Verlosser uit Sion komen zal” volgt de volksbekeering — „een natie op één dag”.

Deze gedachte leidt tot de opmerking dat de Neo-Chiliasten eigenlijk drie of vier Wederkomsten stellen.

Allereerst des Heilands Terugkeer in de z.g.n. Rapture, of de Opname der Gemeente, die afgeleid wordt uit 1 Thess. 4:16: „Want de Heere zelf zal met een geroep, met de stem des Archangels en met de bazuin Gods nederdalen, en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan; daarna wij die levend overgebleven zijn zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht”, enz.

Hoewel volgens den aangehaalden tekst deze verschijning zeer hoorbaar zoowel als zichtbaar zal zijn, zijn er toch heel wat Chiliasten die gelooven in een „Secret Rapture”, eene Opname die alleen door Gods toebereid en wachtend Bruidsvolk zal worden gehoord en genoten, zonder dat anderen er iets van merken. Eerst den dag daarop zal dat volk vermist worden. Als Henoch opgenomen. Als Elia's volgelingen naar hun Meester zochten, her en der gaande, zal het hun gaan die niet behoorden tot het wachtend Bruidsvolk. Langzamerhand zal het hun in de gedachte komen wat er met die speciaal voorbereiden geschied is. ...

Direct na de Opname, 't zij dan publiek of openbaar, komt er op aarde de regeering van den Antichrist. Zeven jaren aaneen zal dit monster heerschen. De eerste helft van dat zevental in monsterverbond met Rome, en dan, de laatste drie en een half jaar vooral, zal het Jodendom vreeselijk lijden. Twee derde deel van dat volk zal worden uitgeroeid. Sommigen worden bekeerd gedurende deze „Groote Tribulatie”, om een apart Lichaam te vormen — de „Heiligen der Groote Verdrukking”.

Doch wanneer de nood op het hoogste stijgt en men tot God roept in de bange verdrukking, volgt de Tweede Verschijning des Heilands. Met Zijne Bruidsgemeente, gelijk Hij de eerste maal om haar kwam.

Ditmaal komt Hij om het Millennium op te richten — de Duizendjarige Christus' Regeering, vroeger het groote leerstuk der „Chiliasten”, in 't Grieksch uitgedrukt, of, het Latijn volgend, Millennialisten, naar Millennium — „Duizend jaren”.

Waar het onderscheid, vooral in Amerika, liep over de vraag of de Verschijning des Heilands zal plaats hebben vóór (Pre) of ná (Post) het Millennium, ontstond de tegenstelling tusschen Pre-Millennarians en Post-Millennarians.

In elk geval dus komt het Millennium, door velen met veel aantrekkelijkheid geschilderd.

Het wordt ingeluid door den Engel, in Openb. 20 genoemd, die den draak, de oude slang, grijpend, hem „bond duizend jaren”. Bij die verschijning komt „de eerste opstanding”, Openb. 20:5, die in letterlijken zin wordt genomen, wat ook geldt van de uitdrukking „de overigen der dooden werden niet weder levend, totdat de duizend jaren geëindigd waren”. Openbaring 20:11—15 wordt opgevat als uitsluitend slaande op dat laatste oordeel, dat van de goddeloozen.

Men herinnert zich den tekst boven aangehaald: „En ik zag een grooten witten troon, en dengene die daarop zat, van wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvlood, en geene plaats is voor die gevonden. En ik zag de dooden, klein en groot, staande voor God; en de boeken werden geopend; en een ander boek werd geopend dat des levens is; en de dooden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was, naar hunne werken. En de zee gaf de dooden die in haar waren; en de dood en de hel gaven de dooden die in hen waren, en zij werden geoordeeld een iegelijk naar zijne werken. En de dood en de hel werden geworpen in den pool des vuurs: dit is de tweede dood. En zoo iemand niet gevonden werd geschreven in het boek des levens, die werd geworpen in den pool des vuurs”.

Hoe iemand die deze geheele passage aandachtig leest, haar beperkt tot het oordeel der goddeloozen, kunnen we niet begrijpen. In elk geval is dit echter de volstandige opvatting der huidige Neo-Chiliasten. En daarbij voegen we als tweede opmerking aan deze gedachte toe, hoe heel deze leer van twee opstandingen, duizend jaren apart, indruischt tegen andere Schriftdeelen en — het

Getuigenis der Apostolische Belijdenis die maar van ééne, algemeene Opstanding spreekt.

Het Neo-Chiliasme is zelfs niet tevreden met twee Oordeelen. Het leert nog een derde. Matth. 25:31—46 wordt genoemd een Oordeel der Natien, niet als individueelen maar als volkeren, ten opzichte van hunne houding tegenover de Joden die gedurende het Millennium predikten. De woorden, Matth. 25:40: „En de Koning zal antwoorden: Voorwaar zeg ik u, voorzover gij dit een van deze mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat mij gedaan”, wordt uitgelegd als niet slaande op Christenen in het algemeen, maar op de bovengenoemde Joden. Dit oordeel zal plaats hebben vóór het Millennium.

Dat deze enge, zoo erg beperkte, interpretatie geheel onhoudbaar is, valt elk Bijbellezer wel op. De daden b.v. die des konings toorn opwekten, zijn geene nationale handelingen, maar die van de enkelingen. En het woord „broederen” wordt nergens in Gods Woord zoo nauw beperkt. En toch wordt deze geforceerde voorstelling algemeen aanvaard door de Neo-Chiliasten. Of deze ééne misvatting niet genoeg is om heel het systeem te verwerpen?

Om nu nog even terug te keeren — het Millennium zal de Bergrede op den voorgrond doen treden als levensregel. Onder de tegenwoordige dispensatie heeft die slechts secundaire betekenis. Zelfs lezen we in Scofield's Bijbel de vreemde verklaring, dat in de Bergrede „geen straal van genade” is, noch een droppel bloeds, wat te meer bevreemdt waar Matth. 5:7 den barmhartigen verzekert: „hun zal barmhartigheid geschieden”.

Gedurende dit Millennium zullen ook de bloedige offeranden, in Ezechiël genoemd, weer hersteld worden, in letterlijken zin, doch ditmaal terugziende op wat op Golgotha geschiedde. Ook zal dan de tempel, door Ezechiël geschilderd, worden gebouwd en gebruikt. Dan wordt ook opgericht het „Nieuw Verbond”, voorspeld in Jeremia 31:31—34 — een verbond dat de Tien Stammen insluit, want het is de leer van Scofield, dat die nog steeds ergens bestaan als een aparte groep, die gevonden zal worden en met de overige Joden hereenigd. De Scofield Bijbel vindt deze groote en wonderbare gebeurtenis vermeld in de Gelijkenis van den Schat in den akker!

Gedurende dit Millennium zijn de Joden het groote centrum, waarom alles zich beweegt.

Zelfs wordt geleerd, en dat met groote besltheid, dat de Kerk des Nieuwen Testaments geheel de Bedeeeling die daarin begrepen ligt, slechts een parenthese is, iets dat tusschen-in geschoven wordt. Een bijzaak als het ware. De tegenwoordige „Church” of „Kerk” was geheel verborgen voor het oog der Oud-Testamentische profeten. Paulus alleen ontving deze openbaring omtrent de Kerk.

Een van de leerstellingen die leidden tot het door ons in het eerste artikel genoemd „essentiële” onderscheid tusschen de Joden als Gods Volk, en de N. T. Gemeente. Die Gemeente wordt vergaderd, als Christus' Lichaam, door den Geestesdoop, vanaf Pinksteren tot de Eerste Opstanding. Het is op dat punt dat Bullinger met name afwijkt van de andere Neo-Chiliasten. Allen echter verwerpen de stelling, dat Gods Volk van alle eeuwen één volk is — zie Catechismus en Geref. Belijdenis.

...

We spraken in de voorgaande regelen alreeds over drie verschijningen van den Heiland, naar de voorstelling der Neo-Chiliasten.

De eerste om de Gemeente. De opname der zelve.

De tweede, met de Gemeente, om het Duizendjarig Rijk op te richten.

Een derde moet daaraan worden toegevoegd.

Aan het einde van het Millennium zal de Salva uit zijne gevangenis ontbonden worden, Openb. 20:7. „En hij zal uitgaan om de volken te verleiden” enz. „En zij zijn opgekomen op de breedte der aarde, en omringden de legerplaats der heiligen en de geliefde stad; en daar kwam vuur neder van God uit den hemel en heeft ze verslonden. En de duivel die hen verleide, werd geworpen in den pool van vuur en sulfur, alwaar het beest en de valsche profeet is; en zij zullen gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid. En ik zag een grooten witten troon, en dengene die daarop zat, van wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvlood”. Het is in deze woorden dat de derde Wederkomst des Heilands opgesloten ligt.

En zoo hebben we, om alles nog eens op te sommen, in het Neo-Chiliasme, zeven dispensaties, acht verbonden, drie of vier oordeelen, en drie wederkomsten. En het ééne Volk Gods gescheiden in minstens drie geheel onderscheiden groepen.

En daarenboven een legio van fijne onderscheidingen, b.v. tusschen het Koninkrijk Gods en het Koninkrijk der hemelen. Genoeg om den eenvoudigen bijbellezer het hoofd te doen duizelen, en ten minste de gedachten te verwarren.

Met name het door ons genoemde Bullingerisme ontzucht feitelijk aan de N. T. Gemeente kostelijke bijbelboeken. Ook de Psalmen. Want het boek der Psalmen is toch eigenlijk het Gezangenboek der Joden, en in de Groote Verdrukking

zullen met name van het vervolg. Ook het z.g. de tegenwoordige „Kerk” zal een Koninkrijk des Israëls zelve of gebruikt de e. En zoo zoud andere letterli. Gods in deze. Doch we zullen. Het was oors. critiek te l. Amerika. Doch. verlichten als. duidelijk zijn. meer mensc. waarlijk leerst. in den Scofield. Waarom we. ook indertijd. derlandsche w. Zeker zonde. schreven.

Men zij toch. het Dispensatio. Bij ons in Am. ring gesticht, o. is, helaas, het. Jan. 21, 1936. vroeger gebied.

... Een liturgisc. 100 rijk aan d. schillenden ge. van hun geloc. Avondmaal ge. schillende Chri. opvattingen in. symbolische it. staan, blijkt h. mon groote be. gelijk staat me. vrijinnigen, t. Vervolgens:

Het Vrijzinn. ten voor den. heilige gebr. in eere herste. gedachten aan. heilige betee. coit te voren. wereld is, dat. God in haar v. paret in een sc.

De onderbouw. mer arm en —. Siet, al kan m. neuring) gelij. sta”. Maar hoe. Christus' dood. Wat dien dooc.

De gedachte. in het Avond. verschillenden. door deze han. de avondmaals. waar Jezus in. leerlingen aan. Wij, die ons. het bewustzijn. realiteit in o. Goeden Vrijda. ons geloof on. spanning van. stand is teger. moet lijden ew.

De „Christus”. het kruisdragen. niet meer. Vervolgens:

In de twee. wijn een getu. eeuwige liefc. oogenblik in. bestaat altijd, die ons aan C. den, omdat h. Het brood u. moet worden. druiwen gep. vergoten. Zoo. Over dit gehe. asproken wo.

Het Woord tr. in het hoogste in. Want de „stoffe